Béts die 1ma Julii 1791.

Tiſzteletes Senior Nagy Jo Uram!

Minthogy ügyemet s dolgainkat egy ollyan punctumra el vihetém,
Iſtenem Segedelméböl, á melyböl reménylett véget, s Szerentsés ki-
menetelét nem ok nélkül lehet ki hozni: erre mitsoda utakon és mo-
dakon lehetett el jutnom, kivánom Tiſzteletes Senior Nagy Jo
Uram elött referálni.

Voltam Személy Szerént két izbe Szembe á Felſéges Fö Her-
tzeggel Ferentzel, á ki Felſéges Királyunknak most távollétébe
á Helytartoja, elöſször ugyan 17dik Napján Juniusnak, Máſodikszor
pedig ugyan 22dik napján Juniusnak, Mind á kettzer fogott s látott
nagy kegyelmeſséggel, és az Inſtantiámat Signálván ugy küldötte meg
azon á napokon, á melyeken be adtam, az Excelſa Cancellariára. Vol-
tam Szembe 18dik Junii Fö Méltoságu Grof Majláth Cancellarius Ur-
ral is, á maga Szállásán, és közel egy óráig beſzéllettem ügyömet elötte,
és feleltem elömbe tett kérdéſeimre, melyeket mind meghalgatott figyel-
meteſséggel. Á melyeknek ez levé á Gyümöltse, hogy elö vétetödvén In-
ſtantiaim az Excelſa Cancellarián, s kivált éppen emlitett Vice Cancella-
rius Ur segitvén ügyömön, á végeztetett hogy meg halgattaſsam minden
mentségembe, ámbár mind á Saecularis Curator Urak elöre fel küldött
Inſtantiájokba, mind Nemes Bihar Vármegye leg ujabban fel küldött
Vádgyaiba erösen törekedtek azon, hogy ki zárattaſsam Superinten-
denſégemböl, és mást valaſztaſſanak, mind Világiak mind Eklésiai

Személyek

Személlyek Voxával. Ennek á következése, hogy mind a két rend, [meg halgattassam t. i. á leve]
béli Instántiam le küldetett Budára, á Felséges királyi Helyt tar,
to Tanátshoz, az első ugyan 8023dik á második pedig 8300dik Nume,
rus alatt á végre hogy az azokba való expositiot és probákat inves,
tigáltassa, és á mint azokat tanállya, ugy referállya ~~ugy~~ ide lő Fel,
sége eleibe, hogy ugy osztán igaznak tanáltatván expositiom, Felséges
Királyunk által Hivatalomba megerősittessem, v confirmáltassam.

Itt nagy hellyeken hallottam ezt az itélet tételt á Világi Uraink,
rol, hogy ezzel az ellenem való tselekedetekkel tsufságra tették ki az
egész Ország előtt Vallásokat. Eddig míg még á királytól függött Val,
lásunknak igazgatása, mely tsendesen folytak abba minden illyes dol,
gok: Most alig adodhaték törvény á házába, mely szerént follyanak az
Vallás dolgai, már azzal ugy vissza élnek az Uraink. Ez azt fogja tsele,
kedni, hogy panaszolkodjanak az uj Törvény ellen á Romano Catholi,
cus Papok, és igy szerzék Felséges királyunkat meg bánatni azt. et coetera.

Az első Instántiamba azt kértem vala, hogy addig is míg
Probáimat fel hozhatom lő Felsége eleibe arról, hogy az eddig való
usus szerént tsak az Ecclesiasticusok voxoltak á Superintendens
valasztásába, Suspendállya, vagy tiltsa meg azt á Gyülést, mellyet az
Urak praefigáltak Debreczenbe 28dik napjára Juniusnak. De ebbe nem
halgattattam meg, á mint már most megértettem bizonyossan azért,
mert erről á praefigált Gyülésről, Sem á Saecularis Curator Urak

Inst

Instantiajába, Sem á Bihar Vármegye Irásába nintsen tsak
egy szó emlekezet is, azért fel nem tette á Királyi Tanáts, hogy nem
vevén választ Sem á Curator Urak, Se Bihar Vármegye öszve merné,
nek gyülni olyan dologba, á melyet mind á két rész á Királyi Fel,
ség itéletire támasztott már. Ha pedig külömben merték volna tsele,
kedni, á Felséges király animadversioját el nem fogják kerülni.

A második be adott Instántiába á Superintendens egyre va,
ló választatásom vagyon le irva minden környül állásaira nézve,
és azután annak bé bizonyitása mind Dogmainkból, mind á bé vett
Igazgatás formájából, és arra tartozó Documentumokból, hogy az
Superintendens valasztásába nem adhat voxot egyéb, s nem is adott
ez ideiglen az Eklésiai rend meg edgyezéséből, hanem tsak belső sze,
mély, és e végre mind á Confessioinkból, mind Theologusinkból mind
á Superintendentianak Ecclesiastica Historiajából ollyan szép es vá,
logatott Documentumok jöttek be, hogy azt hallottam, hogy az Excelsa
Cancellaria vidulással halgatta azokat, és dél után három oráig
oszlottak el á mikor azok referáltattak és el olvastattak. Ezt az egész
Instántiát adnexumaival edgyütt én ugyan szeretném meg küldeni T.
Senior Uramnak, de az á mostani környül állásokba lehetetlen; ha
Isten lő Felsége azt engedi, hogy még á nyáron öszve gyülhessünk, ak,
kor per extensum meg olvashattyuk, Most tsak abból á részéből á mely,
be á Curator s Laicus Presbyterek ellen panaszolkodunk, abból az rész,
ből mondom egy darabot, és á Petitoriumot vagy kérésünket, mellyel be

zártuk

12/13

be zártuk Inſtantiankat, kivántam az ide ragaſztott Extractus-
ba meg küldeni, hogy ezekből ítéletet lehesſen tenni az egéſz Munkáról
is. Vagynak ugyan némely Jó akaróim ollyan értelembe, hogy ezt az
Inſtantiát, és az tavaly be adatottat is tsak világ eleibe kellene nyom-
tatás által ki repiteni, Minthogy á Materia ujj és kevesen vannak az
Atyafiak közzül is, á kik erről késſzült értelembe volnának. Mindazál-
tal én eddig magamat az eránt meg nem határozhattam örömest érte-
nem T. Senior Nagy Jó Uramnak is ez eránt való értelmét.

Még értvén még á napokba hogy á Felséges királyi Helytartó
Tanáts mitsoda módot fog fel találni Inſtantiánk s ügyünk inves-
tigatiójába, ahhoz fogom magamat alkalmaztatni, és innen haza felé
le fogok indulni. Maradok azomban minden jóknak kivánásával

Tiſzteletes Senior Nagy Jó Uramnak

igaz kötelességü Szolgája
és az Urba szerető Atyafia
Sinai Miklós
mk.

1a Jul. 1791.

von Wienn.

á Monsieur

Monsieür Beniamin Szönyi Dojen dü Vene-
rable Dioecesis Bekesiensis p̄sentement.

pair Ofen
Czeg- léd
Szent- es

á

Hold Mezö Vásárhelly
en Compte Csongrád.

Extractus ex Inſtantia Sacratiſsimae Suae Majeſtati ad diem ca
Mensis Junii A. 1791^mi Wiennae Austriae introporrecta.

No. 5to) Iure itaque et nos heic Coram Maieſtate Vestra Sacratiſsima Super
eo conquerimur, quod dicti nunc Statim Curatores, á prima nuperae admiſsio,,
nis Suae lege abeuntes, ad Canonicae nostrae Senioralis Inſpectionis ac Iuris,,
dictionis debilitationem ac infirmationem grandibus paſsibus procedant et
proceſserint, ut Sub B. & 2. ac etiam ad insontum ac Miniſterio Sacro devote ac
fideliter fungentium Pastorum Suae Confeſsionis oppreſsionem Duces ac Ad,,
iutores Se Se praebuerint quamvis in quosdam illorum á Benedictae Re,,
cordationis Caesarea ac Regia Majeſtate, eodemque Fratre Germano Ma,,
jeſtatis Vestrae Sacratiſsimae Josepho II^do exemplariter animadverſum
fuiſse gratiſsimo animo recolamus ut Sub R. Non tamen vel ab eo tempore
deſtitit Saecularium, quos dicti Curatores <u>Presbyteros Locales dici vellent</u>, in
vexandis et opprimendis Verbi Divini Miniſtris intemperies, per quos Beni,,
amin Szőnyi Tractus Békésiensis Senior, Doctrina Religionis, et pietate e,,
xemplari Apostolicam Simplicitatem exprimente, nulli in Ecclesiis Hungaricis,,
nostrae Confeſsionis Secundus, vel post 48. quadraginta annorum Spatio Eccle,,
siae Hold Merö Vásárhellyiensi in Comitatu Csongradiensi infatigabili cura
praeſtitos fructuoſiſsimos Miniſteriales labores, non attentis Obligatoriis per
ipsam Communitatem dictae Ecclesiae antea eidem exhibitis, Parochia una cum
Familia, et ipsa functione exeſse juſsus est, et nisi misericordia Domini ejus
oppidi terrestris, Comitis Antonii Károlyi fundum liberum ad quem Se Con,,
ferret accepiſset, vitam Sub tecto alieno, vel potius Sub dio, Septuagenario ma,,
ior, et omni iure Venerandus Senex in hodiernum usque diem agere debuiſset.
Georgius Szondi apud Füzes Gyarmathienses Verbi Divini Minister per

Presbyt

Presbyteros pariter locales, cauſsa adhuc Sua coram Foro Tractuali pen-
dente Parochia cum omni Sua familia proturbatus est. Stephanus Szoko-
lai Püspökino pariter unius alteriusve praepollentis Presbyteri Laici ope
radimiſsus est. par fuit fatum nuper admodum Stephano Farkas, Török Sz.
Miklosino ejecto. Josepho vero Szabo in Ecclesia Hajdu Böszörményiensi Ju-
dicio Tractuali in functione manere permiſso, in dies Singulos minae inten-
tantur per quosdam ex Presbyteris Laicis localibus Super exturbatione ex
Parochia, quae sors huc usque etiam effectui data est. Ex quibus liquet eousque
invaluiſse iam arbitrariam hanc et Deſpotismum referentem agendi contra nos
Ecclesiasticos rationem, ut jure conqueri liceat, nos si vel supra Wolgam
fluvium, in Casani vel Aſtracani, aut Siberae inamoenis Regionibus, ubi Ma-
iores nostri tetenderant, Sacris Praepositorum munere fungeremur, non
inhospitos magis Presbyteros locales experiremur, quam multis in locis in
communi hac Patria, in medio Laborum nostrorum Miniſterialium, oleum igni,
non aquam affundentibus dictis Curatoribus, triſtes quotidie fere experimur.
Quum proinde in praecedentibus demonſtratum Sit Iure perpetuo in Dioeceſi
Trans=Tibiscana viguiſse, ut in Ecclesiaſtico Conventu, et non nisi ſuffragiis
Eccleſiaſticorum Canonicis eligatur Superintendens, et per conſequens Iure opti-
mo et Secundum usum absque interruptione vigentem, Ordinatum Verbi Di-
vini Miniſtrum, et numerosis annis in Collegio Reformatorum Debrecinen-
si Profeſsorem Nicolaum Sinai in Superintendentem eſse electum ac inaugu-
ratum, nec Saeculares Curatores in Oppugnatorio Seu Eriſtico Suo Scripto
quaquaversum in Superintendentiam hanc disperso quidquam momentosi aut
contra haec, aut inſtabilitionem novitiae ac infundatae Suae praetensionis
adducere valuiſsent: humillimo de genu rogamus ac oramus Sacratiſsimam
Ve-

Veſtram Maieſtatem, postquam mandatum praeceptorium, quo
Conventus ad diem 28am Junii Currentis mensis per dictos Curatores Sae-
culares incompetenter praefixus Suspendatur, clementiſsime resolutum
accepimus, ut auditis et expensis probis omnibus et Documentis hoc Li-
bello nostro Probatorio et Apologetico pro validitate Electionis Super-
intendentis commonstranda prolatis, dignetur Maieſtas Veſtra Sa-
cratiſsima Electum iam ac adiuratum Iure Eccleſiaſtico Superinten-
dentem pro tali agnoscere, ejusque munus ac personam civili ac Regia
Poteſtate confirmare, Diplomate ad formam Gabriele Bathoriani post pa-
cificationem Viennensem Anno 1608vo exhibiti conformato eidem elargito, quo
in Regimine Inspectionis Suae tanto felicius progredi, impedimentaque Sibi
obicienda, tanto melius removere poſsit. Quia porro per Superius de-
monſtrata conſtat Curatores Saeculares legem admiſsionis Suae pri-
mae Anno 1734to positam praecedentibus annis migraſse, abeaque lon-
giſsime abiiſse, in Regiminis Eccleſiaſtici Iura, ac in Paſtorum poteſta-
tem Spiritualem involantes: ideo rogamus etiam demiſsiſsime Maieſta-
tem Veſtram Sacratiſsimam quoad legem admiſsionis Suae in
Conventus Eccleſiaſticos primam reſtringere eos dignetur, nec eosdem
in mere Ecclesiaſticas vel potius Spirituales involare permittat. Nec
liceat iisdem Caſsas Ecclesiarum ac Scholarum, alias etiam modicis pro-
ventibus gaudentes vacuare, Sed ea etiam, quae huc usque inde liberi-
us et cum evidenti damno exprompta Sunt, compensare ac reſtituere
teneantur. Ultimum denique hoc Maieſtatem Veſtram Sacratiſsimam

Exoramus

exoramus, ut Canonicam Superintendentis, ac Seniorum Iurisdictionem Lege etiam Regni confirmatam, ita manutenere dignetur, ut ultra Iustos Limites depreſsa auctoritas honor, ac Reverentia Paſtoralis, in Ecclesiis nostrae Confeſsionis, refrenata ad Deſpotismum vergente cuiuslibet generis Hominum, sint illi Curatores, aut Preſbyteri locales intemperie, reſpirare ac reviviſcere in Trans-Tibiſcana hac etiam Regione, ad pietatem, ad pacem, ac tranquillitatem Subditorum, decusque ac gloriam Regiminis Maieſtatis Vestrae Sacratiſsimae valeat ac poſsit. Viennae Austriae die 22a Iunii Anni 1791mi

Nicolaus Sinai Electus Superintendens, et Collegium Seniorale Superintendentiae Trans-Tibiſcanae

Inſcriptio.

Ad

Sacratiſsimam Maieſtatem

Nicolaus Sinay Electus Superintendens et Collegium Seniorale Superintendentiae Trans-Tibiſcanae

Pro benigniſsima exauditione in probis ac Documentis ad Legitimae ac Canonicae Electionis in Superintendentem demonſtrationem productis, ac aliis connexis humillimis petitionibus.